

Приклад 1.

$$\lim_{x \rightarrow 1} \frac{2x^2 + x - 3}{x^2 + 5x - 6}.$$

Підстановкою значення $x = 1$ переконуємось, що маємо невизначеність типу $\frac{0}{0}$.

Розглянемо рівняння $2x^2 + x - 3 = 0$. Його коренями є числа $x_1 = 1$ та $x_2 = -\frac{3}{2}$.

Аналогічно, розв'язавши рівняння $x^2 + 5x - 6 = 0$, одержимо $x_1 = 1$, $x_2 = -6$ та $x^2 + 5x - 6 = (x - 1)(x + 6)$.

Тому

$$\lim_{x \rightarrow 1} \frac{2x^2 + x - 3}{x^2 + 5x - 6} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{(x - 1)(2x + 3)}{(x - 1)(x + 6)} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{2x + 3}{x + 6} = \frac{2 \cdot 1 + 3}{7 + 6} = \frac{5}{7}.$$

***Правило 1.** Для того щоб знайти границю дробово-раціональної функції у випадку, коли при $x \rightarrow x_0$ чисельник і знаменник прямують до нуля (невизначеність $\frac{0}{0}$), потрібно скоротити дріб на $(x - x_0)$ і перейти до границі.*

Приклад 2.

$\lim_{x \rightarrow -2} \frac{x^2 + x - 2}{x^2 - x - 2}$. При $x = -2$ знаменник не дорівнює нулю.

$$\lim_{x \rightarrow -2} \frac{x^2 + x - 2}{x^2 - x - 2} = \frac{(-2)^2 + (-2) - 2}{(-2)^2 - (-2) - 2} = \frac{0}{4} = 0,$$

Приклад 3.

$$\lim_{x \rightarrow 2} \frac{\sqrt{x + 7} - 3}{x - 2}.$$

При $x = 2$ чисельник і знаменник дробу дорівнюють нулю,

тобто маємо невизначеність $\frac{0}{0}$.

$$\begin{aligned}\lim_{x \rightarrow 2} \frac{\sqrt{x+7}-3}{x-2} &= \lim_{x \rightarrow 2} \left(\frac{\sqrt{x+7}-3}{x-2} \cdot \frac{\sqrt{x+7}+3}{\sqrt{x+7}+3} \right) = \\ &= \lim_{x \rightarrow 2} \frac{(\sqrt{x+7})^2 - 3^2}{(x-2)(\sqrt{x+7}+3)} = \lim_{x \rightarrow 2} \frac{x+7-9}{(x-2)(\sqrt{x+7}+3)} = \\ &= \lim_{x \rightarrow 2} \frac{x-2}{(x-2)(\sqrt{x+7}+3)} = \lim_{x \rightarrow 2} \frac{1}{\sqrt{x+7}+3} = \frac{1}{\sqrt{2+7}+3} = \frac{1}{\sqrt{9}+3} = \frac{1}{6}.\end{aligned}$$

Правило 2. Для того щоб знайти границю функції, яка є часткою двох ірраціональних функцій, у випадку, коли при $x \rightarrow x_0$ чисельник і знаменник прямують до нуля (невизначеність $\frac{0}{0}$), потрібно помножити чисельник та знаменник дроби на вираз спряжений до кожного ірраціонального виразу, скоротити після цього дріб на $(x-x_0)$ і перейти до границі.

Приклад 4.

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{2x^2 + x - 3}{4x^2 - x}.$$

Тобто, ми маємо невизначеність типу $\frac{\infty}{\infty}$.

Щоб розкрити дану невизначеність, поділимо чисельник та знаменник дроби на x^2 і одержимо:

$$\begin{aligned}\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{2x^2 + x - 3}{4x^2 - x} &= \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\frac{2x^2}{x^2} + \frac{x}{x^2} - \frac{3}{x^2}}{\frac{4x^2}{x^2} - \frac{x}{x^2}} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{2 + \frac{1}{x} - \frac{3}{x^2}}{4 - \frac{1}{x}} = \\ &= \frac{\lim_{x \rightarrow \infty} \left(2 + \frac{1}{x} - \frac{3}{x^2} \right)}{\lim_{x \rightarrow \infty} \left(4 - \frac{1}{x} \right)} = \frac{\lim_{x \rightarrow \infty} 2 + \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1}{x} - \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{3}{x^2}}{\lim_{x \rightarrow \infty} 4 - \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1}{x}} = \frac{2+0-0}{4-0} = \frac{2}{4} = \frac{1}{2}.\end{aligned}$$

Правило 3. Для обчислення границі частки двох многочленів при $x \rightarrow \infty$ (невизначеність типу $\frac{\infty}{\infty}$) потрібно поділити чисельник та знаменник дробу на найвищий степінь змінної, що зустрічається під знаком границі, та скористатись тим, що всі функції вигляду $\frac{a}{x^n}$ ($a \in R, n \in N$) при $x \rightarrow \infty$ є нескінченно малими.